

Sygn. akt III U 869/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2020r. w Suwałkach

sprawy **H. O.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury pomostowej

w związku z odwołaniem H. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 22 sierpnia 2019 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie;**
2. **odstępuje od obciążania H. O. kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.;**
3. **przyznaje radcy prawnemu Ł. B. prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w S. ze Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Suwałkach 180 (sto osiemdziesiąt) złotych podwyższone o kwotę podatku od towarów i usług, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną H. O. z urzędu.**

Sygn. akt III U 869/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 22.08.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił H. O. prawa do emerytury pomostowej. Wskazując na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) podniósł, iż wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych, przed dniem 1.01.1999 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub prac w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, po dniu

31.12.2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 16.09.1976 r. do 15.03.1994 r. ponieważ pracodawca w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie wymienił stanowiska pracy zgodnie z zarządzeniem resortowym. Do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych organ rentowy nie uznał żadnego okresu zatrudnienia.

W odwołaniu od tej decyzji H. O. domagał się jej zmiany i ustalenia, że przysługuje mu prawo do emerytury pomostowej po uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych spornego okresu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje :

H. O. (ur. (...)) z wnioskiem o emeryturę pomostową wystąpił 23.07.2019 r., tak więc w dacie wydawania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat. Za udowodnione organ rentowy uznał 33 lata 9 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresu od 16.09.1976 r. do 15.03.1994 r. ponieważ pracodawca w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie wymienił stanowiska pracy zgodnie z zarządzeniem resortowym.

Na podstawie przedłożonego świadectwa pracy ze spornego okresu ustalono, że H. O. od 16.09.1976 r. do 15.03.1994 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w W. i stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych na stanowisku elektromontera wymienionym w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 4 wykazu szczegółowego, stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy, podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (świadectwo sporządzone 4.02.2000 r. k. 6 akt rentowych).

Ponadto w okresie od 16.03.1994 r. do 18.07.2005 r. H. O. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku elektromontera w (...) Sp. z o.o. w B. (świadectwo pracy k. 7 akt rentowych). W świadectwie tym w pkt 8 wskazano, że nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z tych okresów zatrudnienia pozyskano kompletne akta osobowe (koperta k. 10 i 28), które potwierdzają zatrudnienie na tym stanowisku. W aktach tych brak jednak zakresów wykonywanych czynności, znajdują się jedynie potwierdzenia uzyskanych uprawnień i odbytych szkoleń. Również wnioskodawca ogólnie określał wykonywane prace. Z tych względów w celu ustalenia czy wykonywał on prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu BHP.

W opinii głównej i uzupełniającej (k. 38-52 i k. 67-73) biegły przeanalizował dokumenty znajdujące się w aktach osobowych, wskazał jakie prace wykonuje się na stanowisku elektromontera w energetyce, gdzie zatrudniony był H. O. i jaka była specyfika przedsiębiorstw, które zatrudniały wnioskodawcę. W jego ocenie, praca odwołującego w spornych okresach zarówno w Przedsiębiorstwie (...) w W., jak i w (...) Sp. z o.o. w B. wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy i stale. Wymieniona jest w wykazie A prac w warunkach szczególnych stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w Dziale II – w energetyce, poz. 1 prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Zgodnie z opinią biegłego, na dzień 31.12.1998 r. skarżący posiada wymagany staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący ponad 15 lat.

W kolejnej opinii uzupełniającej biegły wskazał, że w przedstawionym materiale dowodowym brak jest informacji, by odwołujący świadczył pracę o szczególnym charakterze przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem, określoną w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych pod poz. 17, a w związku z tym należy przyjąć, że prac takich nie wykonywał (opinia uzupełniająca k. 95-98).

Sąd zważył, co następuje :

Ustawa z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924) zastąpiła nowymi regulacjami, określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu pracy w warunkach szczególnych, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, określające zasady przyznawania emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionej rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Ustawa ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31.12.1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 01.01.1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy).

Wskazany cel ustawy o emeryturach pomostowych realizują przepisy określające warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, w tym art. 4 i art. 49. W myśl pierwszego z nich, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31.12.1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 01.01.1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
6. po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1.01.2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4, gdyż muszą one być spełnione łącznie.

Na podstawie art. 49 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z powyższego wynika, że warunkiem nabycia emerytury pomostowej w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. po 31 grudnia 2008 r. Natomiast jeżeli osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i z tego względu posiada jedynie staż pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być traktowany w ten sposób. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyrokach: z 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11 oraz z 15.01.2013 r., I UK 448/12.

Podstawowe znaczenie w sprawie ma fakt ustalenia, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Oznacza to, że prawo do świadczenia na podstawie art. 4 ustawy pomostowej mu nie przysługuje właśnie z powodu niewykazania okresów pracy w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 r. Należy podkreślić, że wszystkie wymienione wyżej przesłanki do nabycia prawa do emerytury muszą być spełnione łącznie, o czym stanowi przepis art. 4 tej ustawy. Oznacza to, że niespełnienie choćby jednej z nich przekreśla możliwość nabycia prawa do świadczenia, co ma miejsce w przypadku wnioskodawcy.

Następnie należało zbadać, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej z 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Według tego przepisu musiałby w dniu wejścia w życie ustawy wykazać wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Jak wskazano wyżej ustawa o emeryturach pomostowych znacznie zawężyła rodzaje prac i stanowiska, na których wykonuje się prace w warunkach szczególnych w porównaniu do tych prac i stanowisk, jakie zawiera wykaz A, będący załącznikiem do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Ustawa pomostowa w załącznikach 1 i 2 zawiera własne określenia prac w warunkach szczególnych.

W omawianych załącznikach brak jest wskazania, że charakter pracy na stanowisku elektromontera powoduje zaliczenie takiej pracy do prac w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy pomostowej. W załączniku nr 2 w punkcie 17 wymienione są tylko prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem, lecz takich prac ubezpieczony nie wykonywał. Ustawodawca uznał, że obecnie pracami w szczególnych warunkach, uprawniającymi do przyznania emerytury pomostowej są wyłącznie prace elektromonterów wykonywane w warunkach prac pod napięciem. Zarówno akta osobowe, jak i twierdzenia wnioskodawcy nie dają podstaw do przyjęcia, że prace takie wykonywał.

W związku z tym, że stanowisko pracy wnioskodawcy nie zostało wymienione w załączniku nr 1 lub nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, okresy zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w (...) Sp. z o.o. w B. nie mogą być uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej, jako okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Jak przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012 r., II UK 164/11).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z treścią którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Odstępując od obciążania odwołującego kosztami zastępstwa prawnego pełnomocnika organu rentowego, Sąd miał na uwadze przede wszystkim sytuację majątkową odwołującego utrzymującego się z zasiłków.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715 ze zm.).